

יביע אומר חלק ה
חאה"ע סימן ה

גליון מספר 34

פרשת נצבים - וילך

שיעורי היביע אומר ללימוד שימוש בהוראה

נמסר על ידי הרה"ג רבי יעקב מדר שליט"א

מחבר 'שער יוסף' על היביע אומר, שו"ת לב ים, ספר ים ההלכה על הלכות רבית ועוד.

בכל יום רביעי בשעה 10:00 בערב עד 11:00, בבית הכנסת המרכזי "טוויג" רחוב רשב"ם 8 ירושלים,

בבית המדרש "שערי אלחנן" [הכניסה מצד ימין, קומה אחת לעלות].

לשמיעת השיעורים דרך 'קול הלשון': 073-2951555 שולוחה 1. [חזרה למיקום אחרון: # 2 בכניסה למערכת]

להאזנה בשידור חי: מיד עם הכניסה למערכת. [להרשמה לקבלת תזכורת: # 1 < 2 < 4 בכניסה למערכת]

לקבלת העלון בפקס: 02-3132641, קוד 1217 | להצטרפות לרשימת התפוצה וצפייה בשיעורים: שלחו 'הצטרפות' לכתובת: y5633110@gmail.com.

שיעור לד

תקרובת עבודה זרה בפאות (ב) - משמעות גזיזת השיער

בשיעור זה מתבאר תחילה שדיון תקרובת עבודה זרה בפאות הוא רק **תוספת** על האיסור העיקרי, שעומד מצד צניעות ודת יהודית גם בלי קשר לעבודה זרה. מתוך כך נבנית ההבנה של **חומרת עבודה זרה** בכלל - כעבירה ששקולה כנגד כל התורה, כפגיעה ישירה במלכות שמים, וכדבר שמרחיק שכינה ומביא חרון אף. לאחר ההקדמה היסודית, השיעור נכנס לעיקר הבירור: האם בהודו אכן קיימת כיום **מציאות** חיה של פולחן אלילים, והאם גזיזת השיער שם היא באמת **הקרבה** דתית. באמצעות מקורות הלכתיים, עדויות, מחקרים, תיעוד מהשטח ושלטים רשמיים, מתברר שהמציאות **קיימת** בהחלט, וכן שהשיער ניתן שם **כמנחה** לאליל, ולא רק כסמל של הכנעה. לסיום מודגש שוב: גם בלי רובד זה, איסור הפאה נשאר חמור ועומד מצד עצמו.

יראה ואהבה וארבע הקושיות

למדנו כיצד יראת שמיים ואהבת ה' צריכות ללכת יחד. אי אפשר רק באחד מהם. יש ירושלמי בברכות (סוף פרק ט) שאומר: "עשה מאהבה ועשה מיראה, עשה מאהבה - שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב, ואין אוהב שונא. עשה מיראה - שאם באת לבעט דע שאתה ירא, ואין ירא מבעט". ע"כ. לאחר מכן הצגנו ארבע שאלות מצויות: א. האם בכלל קיים היום מקום בעולם שבו גוזזים שיער לשם עבודה זרה. ב. האם השיער עצמו נחשב קרבן או שהוא רק חלק מ"מעשה של הכנעה". ג. האם השיער שבחנניות כאן אכן מגיע מהודו. ד. איפה הרבנים בכל הסיפור הזה.

הוספת תקרובת לאיסור הצניעות

בשיעור שעבר התחלנו לעסוק בנושא **תקרובת עבודה זרה בפאות**. האמת שהיו לי הרהורים אם בכלל להיכנס לזה, כי יש שיאחזו ש"אם אין כאן עבודה זרה אז הכל בסדר", ויחשבו שפתרנו את הבעיה. לכן צריך לחזור ולשנן שהדיון בתקרובת עבודה זרה הוא **תוספת** לאיסור העיקרי. עצם האיסור הוא מצד **צניעות** וענייני דת **יהודית**, והוא **איסור גמור בפני עצמו**, גם בלי שום שייכות לעבודה זרה, ובפרט בפאות זמננו, שאין מי שמתיר בהן כלל. רק לאחר שהיסוד הזה ברור, אפשר לפתוח את השער גם לדיון החמור של תקרובת עבודה זרה, שהוא רובד נוסף המוסיף חומרה על גבי חומרה.

יסודות ההלכה ביורה דעה

המשכנו ביסודות ההלכה בשולחן ערוך, יורה דעה סימן קלט ראינו שם את עיקרי הדינים. למדנו שאיסור **תקרובת עבודה זרה** הוא איסור הנאה מן התורה ויש אפשר לבטלה על ידי זריקה או ביזוי. ראינו עוד שתקרובת שאינה קרבה על גבי המזבח, כגון שיער, נאסר רק כאשר עושים בו כעין **זביחה** או זריקה, כמו גזיזת השיער, ובלבד שזו גם דרך העבודה באותו דבר. ובסימן קמ למדנו שאפילו בתערובת, שבדרך כלל אומרים "בטל ברוב", כאן אין ביטול.

הלב מזדעזע כששומעים על דם שנשפך

בשיעור הנוכחי, בעזרת ה', נברר בהרחבה את **הטענה הראשונה והשנייה**: האחת - האם בכלל קיימת היום מציאות ממשית של עבודה זרה בעולם, ולא רק "סיפורים היסטוריים"; והשנייה - האם כוונת הגילוח היא לקרבן ממש, או רק ל"הכנת האגו" לפני הכניסה לאליל, כפי שטענו חלק מן המתירים. אולם לפני שניגש לפרטים, עלינו לדבר מעט על **חומרת איסור עבודה זרה**. צריך שיהיה לנו **כלי לקבל את הדברים**, לפתוח את הלב, כדי לזרוע בתוכו את **הזרעים הנכונים**. כששומעים את המושג "עבודה זרה", יודעים לומר שזה **חמור מאוד**, אבל הלב לא מזדעזע כמו כששומעים על **גילוי עריות** או על **שפיכות דמים**, על אף ששלושתם נמצאים באותה רמה, שהרי אלו הן שלוש העברות החמורות: **עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים**. אז למה הידיים רועדות כששומעים על עריות או על דם שנשפך, וכששומעים "עבודה זרה" זה עובר ליד האוזן?

למה לא מרגישים את חומרת האיסור

התשובה היא, שעל ענייני **צניעות** ו**שמירת העיניים**, כולם מדברים וצועקים, ובצדק. כשמדברים על **שפיכות דמים**, גם כן, כולם יודעים כמה צריך להיזהר, ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, לא להיכנס לסכנות, לא לזלזל בחיי אדם, הכל ברור. אבל בעניין **עבודה זרה**, כמעט לא שמענו עד היום שיחות מוסר מסודרות שמסבירות כמה **חמור עניין עבודה זרה** וכמה צריך להיזהר ממנו. למה זה כך? מהסיבה הפשוטה, שאין לנו כבר את היצר לעבוד עבודה זרה - חז"ל אמרו (יומא סט:) **שאנשי כנסת הגדולה ביטלו אותו**, ראו שכבר אי אפשר לעמוד בו, עד כדי כך היה חמור, והתפללו עליו וביטלוהו. אבל למרות זאת, **שורש הדבר** עדיין קיים אצל אומות העולם, ובפרט בהודו, ארץ מלאה אלילים זרים וטומאה נוראה. לכן נקדיש קצת זמן להעמיד את **חומרת העניין**, נקרא מעט מאמרי חז"ל, נעיין בדברי גדולי ישראל, כדי שמעתה, כשתיאמר לפנינו המילה **תקרובת עבודה זרה**, וכשנראה פאה ונבין שהיא הגיעה ממקום של עבודה זרה, נהיה הרבה יותר חמים וחדים על הנושא, ונחוש בלבנו את חומרת הדבר באמת.

נקודת ההכרעה אם האדם מחובר לכל התורה

יש שלוש עבירות החמורות - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים - והחמורה שבהן היא **עבודה זרה**. הגמרא אומרת בכמה מקומות (נדרים כה. קידושין מ. ועוד): "תניא, חמורה עבודה זרה, שכל הכופר בה כאילו מודה בכל התורה כולה". כלומר, מי שכופר בעבודה זרה - מודה בכל התורה כולה, ומי שמודה חלילה בעבודה זרה - כופר בכל התורה כולה. יוצא שעבודה זרה איננה עוד "איסור חמור", אלא היא **שורש הכל**, נקודת ההכרעה אם האדם מחובר לכל התורה כולה, או חלילה להפך.

פגיעה ישירה במלכות שמים

אפשר לדמות זאת למלך בשר ודם. יש אחד שלא רוצה לשלם מיסים, בונה בלי רישיון, כל מיני עבירות ומרידות מקומיות. אבל ברגע שבאים אל המלך ואומרים לו כביכול שרוצים **להוריד אותו** ולמנות מישהו אחר במקומו - זה כבר המרד הכי גדול שיש, אין מרד חמור מזה. כששומעים "עבודה זרה", זה לא עוד עבירה טכנית, אלא כאילו אומרים חלילה לקדוש ברוך הוא: **אינך המלך שלנו**, יש לנו מישהו אחר, כוח אחר, אליל אחר, שאליו חלילה משתחוים ומתפללים. זו **פגיעה ישירה במלכות שמים**, ולכן חומרתה בלתי־נתפסת.

מצווה השוקלת כנגד כל המצוות

הגמרא במסכת הוריות (דף ח.) אומרת על הפסוק "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה": איזו היא מצווה שהיא **שקולה כנגד כל המצוות**? הוי אומר - זו עבודה זרה. ע"כ. זאת אומרת, אם מקיימים את המצווה של המנעות מעבודה זרה - הרי שהיא שקולה כנגד כל המצוות. וכן נאמר בשמות (כג. יא): "ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו, ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך". אומר רש"י שם: **ללמדך ששקולה עבודה זרה כנגד כל המצוות**, והנזהר בה - כשומר את כולך. ע"כ. רואים עד כמה התורה מדגישה: מי שמתנקה מעבודה זרה, שומר על עצם **יסוד האמונה**, וכל מערכת המצוות עומדת עליו.

מחשבה רעה מצטרפת למעשה?

יש עוד חומרה מיוחדת בעבודה זרה משאר העבירות. הגמרא (קידושין מ.) אומרת: **מחשבה רעה** - אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. אדם שחושב חלילה איך לגזול את חברו, כל עוד שזה לא הגיע למעשה ממש - אין דנים אותו כאילו עשה מעשה גמור. הגמרא שואלת: הרי כתוב "למען תפוס את בית ישראל בלבם" - שמשמע שגם על המחשבה נאחזים בהם. ומיישבת בשם רב אחא בר יעקב: ההוא **בעבודה זרה** הוא דכתיב, דאמר מר: חמורה עבודה זרה, שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה. ע"כ. נמצא, שבעבודה זרה - אפילו **הרהור** לבדו מקבל משקל מיוחד של חומרה, מפני שזו פגיעה ב**יסוד האמונה** בלב.

של ברכה. מי שמתקן את יסוד האמונה, זוכה שתתיישר כל המערכת שלו.

עדות מצמררת של פאנית לשעבר

יש סיפור על פאנית שחזרה בתשובה, שהתפרסם לפני כמה שנים, והתלמידים היקרים הראו לי אותו מודפס בעלון. נזכיר אותו כאן בקצרה, כי בעזרת ה' הוא עוד יופץ ברבים בצורה מאוד חזקה. כרגע עובדים עם **עורך וידאו** שיוסיף עריכה יפה, אנימציות ותמונות, כדי שהדברים יומחשו היטב ויכנסו ללב. נאמר את הדברים **בקיצור ממש**: היתה פאנית אחת, שלא ראתה בפאות שום בעיה, כמו נשים רבות. אמנם אני חושב שכיום יש יותר מודעות. הרבה יודעות שיש כאן בעיה חמורה, ושזה לא דבר פשוט כל-כך כמו שחשבו.

מאה שערים: אין כניסה לפאות ארוכות

תמיד יש את אותו אחד שדואג לכתוב בכל מקום סיסמאות חריפות נגד פאות: **פאה = זימה**, הוא כותב על פחי זבל: **להשליך** לכאן את הפאה... אלו דברים שפועלים על הציבור, מעוררים דיון וחשיבה. לאחרונה התחדש משהו נוסף. כולם מכירים את המודעות הגדולות בכניסה לשכונת **מאה שערים**: אין להכנס לשכונתנו בבגדי פריצות. כעת נוספה מודעה חדשה, שהתפרסמה ברחובות קריה: אין להיכנס למאה שערים עם **פאה ארוכה**. זה נחשב ממש **לבוש פריצות**. אשה שהולכת עם פאה פרוצה, אומרת לבעלה: "מה, הם מדמים אותי לחילונית?!"... אלו דברים שפועלים מאוד בעומק הנפש, יוצרים זהות ותודעה.

שינועה אותה לעבור לפאה

לאותה פאנית הייתה חברה שחבשה **מטפחת**, כדת וכדין, בצניעות ובפשטות. פעם אחת היא פתחה איתה שיחה: "תגידי, למה מטפחת? עזבי, בואי לפאה. תראי הרבה יותר יפה. זה מותר, אז מה הבעיה, תבואי לחנות שלי, אעשה לך הנחה." זו טענה ששומעים הרבה: במטפחת - האשה לא נראית מספיק יפה ומכובד, ואילו פאה "מסדרת" את המראה. אבל הטענה הזו שגויה. נכון, חשוב מאוד שהאשה תיראה **מכובדת**, לא רק בשביל בעלה, אלא בשביל הבית, בשביל בנותיה, שלא יאמרו בין לבין עצמן: "תראי את אמא, איך היא נראית מרושלת, אני לא יהיה חרדיה חזקה כמוה..."

יופי אמיתי גם בלי פאה

זה צורך מובן וטבעי של אשה להיראות **יפה ומכובד**; זה חלק מנפשה, מהעולם הפנימי שלה. ואסור להתעלם מזה. אבל אפשר להיראות יפה, מכובדת ומאירה, גם **במטפחת** נאה. בשביל זה אין שום צורך להגיע לפאה נכרית. לפני שלושים-ארבעים שנה באמת לא היו הרבה סוגי מטפחות, זה היה בד פשוט שקושרים על הראש וזהו. אבל היום יש עולם שלם של **מטפחות מעוצבות**, מסוגננות, עם

מטרת התורה - לעקור עבודה זרה

הרמב"ם במורה נבוכים (פרק ג) כותב דבר מפליא: כל הטעם של הרבה איסורים - כמו כישוף, גילוח בדרכי הגויים, כלאיים, ערלה ועוד - הכל **כדי להרחיק את האדם מעבודה זרה**. הלשון שלו שם היא: "שמע דברי, אחרי שכוונת התורה כולה, וקטבה אשר עליו תיסוב, היא הסרת עבודה זרה ומחיית זכרה... כוונת התורה כולה היא **היפך** האמונה ההיא, כמו שהתבאר מכל דברי התורה, לזאת היא הסיבה בעצמה באיסור הנאת צפוי נעבד ותקרובת עבודה זרה וכליה". יוצא שמאחורי המון פרטי הלכות - עומד יסוד אחד: עקירת עבודה זרה מן הלב ומן המציאות.

חרון אף וקנאה - רק על עבודה זרה

עוד כתב הרמב"ם במורה נבוכים (פרק א) והובא ברמב"ן (שמות כ, ג): "דע, שאתה כשתסתכל בכל התורה ובכל ספרי הנביאים, לא תמצא לשון **חרון אף**, ולא לשון **כעס**, ולא לשון **קנאה**, אלא **בעבודה זרה** בלבד. ולא תמצא שייקרא **אויב ה' או צר** או **שונא** אלא עובד עבודה זרה בלבד". כששומעים עבודה זרה - זה לא רק אדם שנכשל, אלא מישהו שהולך וממריד את כולם **נגד המלך ממש**. לכן יש דין מיוחד של עיר הנידחת, ולמי הוא שייך? רק לעבודה זרה. אין דין שעושים עיר הנידחת על רצח או על שאר עבירות - אלא רק על עיר שנמשכה כולה אחר עבודה זרה, שזה מראה כמה חמורה המרידה במלכות שמים.

ברכות למאבד עבודה זרה - בני חיי ומזוני

מצד שני, מי שמאבד עבודה זרה - התורה מבטיחה לו **ברכות מיוחדות**. נאמר (שמות כג, כד - כו): "כי הרס תהרסם ושבר תשבר מצבותיהם; ועבדתם את ה' אלהיכם, וברך את לחמך ואת מימך, והסירותי מחלה מקרבך; לא תהיה משכלה ועקרה בארצך, את מספר ימך אמלא". פשוטו של מקרא מורה, שמי שמאבד עבודה זרה ופורק עול של אלילים - זוכה לכמה וכמה ברכות: דבר ראשון, ברכה בלחם ובמים, שזה **מזון**; לא תהיה משכלה ועקרה - זה **בנים**; והסירותי מחלה מקרבך ואת מספר ימך אמלא - זה **חיים ואריכות ימים**. הנה כאן כתוב ממש ברכה **לבני חיי ומזוני** למי שמתרחק מעבודה זרה, הקדוש ברוך הוא בעצמו מבטיח.

למה לרוץ לצדיקים כשיש הבטחה מפורשת

אנשים היום הולכים לצדיקים, רצים לכל מיני בעלי סגולות, לכל מיני **ישועות**, נוסעים לרבנים, עומדים בתור שעות רבות כדי לזכות לבנים, לעושר, לברכה. והנה, כאן בתורה יש **הבטחה גדולה וברורה** למי שנמנע מעבודה זרה ומוחק אותה ממקומה: ברכה בלחם ובמים, בנים, בריאות, ואריכות ימים. במקום לחפש כל מיני דרכים עקיפות, התורה מגלה לנו את השורש - להתרחק מכל צל של עבודה זרה, מכל חיבור לכוחות זרים, ובזה האדם פותח לעצמו שער גדול

הפאנית כבר מיאשת, שואלת: "מה את רוצה שאעשה? והיא משיבה לה: **"תשובת המשקל"**. אם עד עכשיו שכנעת נשים ללבוש פאות, מעכשיו תתחילי לשכנע אותן לחבוש מטפחת". תוך כדי הדיבור בחלום, הפאנית מתעוררת לקול **רעש נורא**. מה קרה? המזנון הכבד שהיה להם בסלון, רהיט שצריך שלושה-ארבעה גברים חסונים כדי להזיז אותו, התפרק ונפל **בבת אחת** על המיטה של הבן שלה, שבדרך כלל ישן שם. בדיוק באותו לילה הוא התקשר אליה מהישיבה ואמר שיש לו מבחן, והוא נשאר לישון שם.

"הפעם זה נגמר בנס"

היא התעוררה כולה מסוייטת. היא היתה בטוחה שיש קשר בין נפילת המזנון לבין החלום הנורא. גם **השכנים** בבניין התעוררו, שמעו קול חבטה אדיר, דפקו בשלוש וחצי בלילה על הדלת כדי לראות שהכל בסדר. שעה שלימה היא לא יכלה להוציא הגה מהפה מרוב פחד. אבל **השיא** עדיין היה לפנייהם. אחרי כשעה וחצי, מצלצל הטלפון. מי על הקו? האח של אותה מנוחה. הוא אומר להם: "שלום, אחותי באה אלי בחלום, וביקשה שאעביר לך **מסר**". הוא בכלל לא מודע לכל הדרמה שהיתה. מה המסר? "היא אמרה שהפעם זה **הסתיים בנס**, בפעם הבאה זה יהיה הרבה יותר גרוע". כששמעה זאת, התעלפה במקום. הזמינו **הצלה**, לקח זמן עד שחזרה לעצמה.

מעל לגדר הטבע

מדובר במשהו **שמימי** שקשה מאוד להבין בשכל אנושי. לשמוע על אנשים שבאים בחלום - זה כבר מוכר. אבל לראות **השפעה** בעולם הפיזי, מזנונים שנופלים, סטירות שמשאירות סימן - אלו דברים שמעל לגדרי **הטבע** הפשוט. מה שמראה על החומרה של הדבר. אי אפשר לומר כאן שאנשים ממציאים סיפורים. אתה שומע את האשה הזאת בהקלטה, את הבכי, את השבר. ואז ממשיכה הפאנית ומספרת: "הלכנו שוב לרב, והוא אמר שבאמת צריך לעשות **תשובת המשקל** - מה שהזיקו ברבים, לתקן ברבים".

החליטה לסגור את עסק הפאות

לא רק שבעלה דאג לקחת עוד פעם עשרה בחורים לקבר שלה שייבקשו בשמה **סליחה**, אלא שהיא בעצמה החליטה שהיא עוברת **למטפחת**. ולא זו בלבד, אלא **סוגרת את העסק שלה**. זה עסק שהקימה בעשר אצבעות, שפירנס שתי משפחות, אבל לאור כל העובדות האלו החליטה שהיא סוגרת אותו לחלוטין. **סגרה** אותו. היה לה מאוד קשה. נשים התקשרו: "יש לי פאה, הזמנתי פאה", והיא עונה לה "בואי תיקחי את הכסף, אני כבר לא עושה עבודות, תמחקו את השם שלי, זה **לא רלוונטי**". והיא, לאט לאט, הצליחה לשכנע את הגיסות שלה, את האחיות שלה, והיא ישיבה ודיברה על זה בכל מקום ומקום. היא הצליחה לשכנע **הרבה נשים** באמת לעבור למטפחת. בהתחלה - כך היא מעידה, זה לא

טקסטורות וצבעים, שמגיעות לסכומים של שלוש מאות, ואפילו ארבע מאות שקלים. ישנן מעצבות מטפחות שהעידו במפורש, שנשים רבות אמרו להן שבזכות המטפחות היפות והצנועות שהן מעצבות - הן **ניצלו מן הפאה**, ולא עברו אליה. אשה שלובשת מטפחת ראש כזו, יפה, מכובדת ועם זאת צנועה וראויה - **אין סיבה** שהבת שלה תעדיף את הפאה.

"למה עשית לי את זה"

ובכל זאת, אותה פאנית הצליחה לשכנע את אותה אשה לעזוב את המטפחת ולעבור לחבוש **פאה**. לא עלינו, אחרי שבעה חודשים, אותה אחת ששוכנעה - קיבלה את המחלה. ולאחר תקופה של יסורים גדולים, היא נפטרה לבית עולמה. שלושה חודשים לאחר מכן, היא באה בחלום אל אותה פאנית, **כעוסה וזעופה** מאוד. הפאנית רואה אותה בחלום, מסתכלת עליה, ולא מבינה כלל מה היא רוצה ממנה. קמה בבוקר, והמשיכה את החיים כרגיל, בלי לקשר בין הדברים. אך לאחר זמן מה, באה אליה שוב בחלום, הפעם בכעס גדול יותר.

שתי סטירות מעולם האמת

פניה זעופות, והיא נראית **פרועת ראש** וזעומה מאוד. הפאנית שואלת אותה שם בחלום: "מה את רוצה ממני? והיא משיבה לה כעוסה: **"למה עשית לי את זה? למה שכנעת אותי ללבוש פאה, אין לי מנוחה בעולם האמת"**. יש הקלטה של אותה פאנית, שומעים איך שהיא מדברת, איך הלב שלה נשבר, כמה דמעות היא שופכת באמצע הסיפור. היא אומרת: "אני רואה את הדמות שלה ממש מול העיניים שלי, שואלת אותי: למה עשית לי את זה". ותוך כדי שהיא מדברת איתה בחלום, אותה מנוחה נותנת לה **שתי סטירות**.

הלחיים אדומות והעסק נסגר

הפאנית התעוררה בבהלה עצומה. היא התחילה **לצרוח** ללא שליטה. בעלה הגיע, כל הבית התעורר. הילדים עומדים סביבה ושואלים בתמיהה: "אמא, מי הרביץ לך?!" היא שואלת אותם: "מה, אתם רואים משהו?" ניגשה למראה, ורואה ששתי הלחיים שלה **אדומות**, סימני סטירה ברורים. זו לא הייתה סטירה דמיונית. אותה נשמה נכנסה כביכול לחדר, בלי מפתח, והכתה לה בלחיים. היא נבהלה מאוד, **רעדה כולה**. באותו יום ממש סגרה את העסק, הפסיקה לסרק לפאות, ורצה אל אחד הרבנים לספר לו כל מה שארע. הרב הדריך אותה: "תדליקי נר **לעילוי נשמתה**, ותדאגי שיכלו שלושה אנשים לקבר שלה ותבקשו מחילה".

מזנון כבד נופל על מיטת הילד

אבל היא עדיין לא הניחה לה. אחרי כמה ימים היא שבה אליה בחלום, שוב כועסת כולה: "אין לי מנוחה בגללך".

היה תשובה מאהבה, אלא **מיראה**. הפחד היה כל כך מוחשי, שהוא גרם לה לעשות את ההשלכות הקיצוניות האלו.

עם כובע לבן בחלום

אחרי חודשיים-שלושה עוד פעם היא רואה אותה בחלום. היא נבהלה, מי יודע, אולי עכשיו תפיל עליה את התקרה... אבל הפעם היא רואה אותה כבר עם **כובע לבן**. אמרה לה: "אל תפחדי ממני. זהו, אנחנו עשינו שלום. עכשיו יש לי פה מנוחה, עשית את התשובה האמיתית. תמשיכי כך". היא קמה, גם כן לא יכלה להמשיך לישון אותו לילה, והבינה שנעשה כאן תיקון שלם, גם לה וגם לנפטר. ומאז הפכה אותה אשה, שפעם שכנעה נשים לחבוש פאה, **לשליחה** מן השמים לעורר לעומק את מצוות צניעות **כדת משה וישראל** ולשכנע לעבור למטפחת.

אחרי שזרקתי את הפאה - קדושה בבית

למה הסתעפנו לזה? כי רואים את כל הברכות כאן. זה בדיוק מה שהיא אומרת בסוף אותה הקלטה: "תמיד היינו בית חרדי, אבל אחרי שזרקתי את הפאה, הרגשתי כבר **טוהר בבית**". **המטפחת** היהודית נתנה נופך בבית של **יהדות**, של **רוגע**, של **קדושה**. האווירה השתנתה, הדיבור בבית השתנה, רואים ממש שהלב מקבל צורה אחרת לגמרי. אין ספק שעצם הוצאת תקרובת העבודה זרה מהבית, העצימה את תחושת הקדושה.

"קול הטהרה" - אין אחת שלא ראתה ישועות

היא מסיימת את הסיפור ואומרת: "אין אחת שלא החליפה למטפחת **ולא ראתה ישועות**. אחת שלא היו לה ילדים הרבה זמן, החליפה למטפחת והייתה לה ישועה. היא בעצמה הייתה בבדיקות, היו לה כל מיני דברים, ממצאים לא טובים, והנה, כשהתחזקה בעניין הזה, נפתחו לה שערי רחמים והכל נעלם כלא היה". **המטפחת**, כמו שראינו כמה פעמים, היא **סימן ההיכר** בינה לבין אומות העולם. אז אם בזה היא עושה את השינוי, שינוי קשה מאוד לנשים, בוודאי שהיא יכולה לפעול בזה הרבה הרבה יותר **ישועות**. נפתח קו מיוחד בשם **"קול הטהרה"** בו ניתן לשמוע את הסיפור של אותה פאנית, ומספרו הוא: 02-5475082.

המטפחת - השפע האלוקי

נחזור לענין שלנו. כפי שראינו, התורה הקדושה (שמות כג) מבטיחה ברכות עד בלי די למי שמשבר את העבודה זרה. וכך כותב רבינו האור החיים **הקדוש** שם: "כשישבר **כוח העבודה זרה** ויהרסו מבצריה, בזה עובד ה' וישפיע לו טובה ויברך לחמו". אנשים לא גומרים את החודש, לאנשים קשה פרנסה, קשה עם הילדים. כמה מתאוננים: "אין לנו ברכה, אין לנו ישוב הדעת". סך הכל צריך לעבור **למטפחת**, וזה הכל. כשאדם מבער מביתו כל דבר שיש בו עבודה זרה, של

חיקוי אומות העולם, אז נפתח לו צינור של **בני, חיי ומזוני**, ברכה בשלושת התחומים המרכזיים של חיי האדם.

נהנו ממשתה אחשורוש

עוד דבר נורא מצינו ב**אלשיך הקדוש** בפירושו על מגילת אסתר (פרק ד פסוק א). ידועים דברי המדרש (אסתר רבה פרשה ז) שבזמן שנחתם גזר דינם של ישראל על ידי גזירת המן, הלך אליהו הנביא אצל הנביאים שיבקשו רחמים, שאלו אותו מפגי מה חייבים ישראל כליה, ואמר להם אליהו, מפני שאכלו ושתו **ממשתה אחשורוש** והושלמו ישראל לטבח ולמחות שמם מן העולם. אמר משה לאליהו כלום יש אדם כשר בדור, אמר לו יש אדם אחד בהם ומרדכי שמו, אמר להם הודיעו שיעמוד הוא משם ואנחנו מכאן בתפילה ובתחנונים. אמרו לו **רועה נאמן** כבר כתבו אגרות של כליה על צאנך וכבר היא חתומה, מיד אמר משה לאבות העולם אם **בטיט** היא חתומה רחמים **נשמעים**, ואם **בדם** היא חתומה מה שהיה יהיה. עכ"ל המדרש.

לא היה נשאר משונאיהם של ישראל שריד ופליט

אומר האלשיך, שמה שמשה רבינו רצה לדעת אם נחתם דינם בטיט או בדם, הכוונה היא על העוון שנהנו מסעודתו של אחשורוש, וזה רצה לברר, שאם נהנו מה**טיט**, הרומז על המאכל, אז יש תקווה בתפילה, אבל אם נהנו מה**דם**, שזה רומז על השתיה, בזה לא היה להם תקומה חלילה, כי היה זה **יין נסך** לעבודה זרה, ותפילתו אז **אינה נשמעת**. ע"כ. יוצא שכל **נס פורים** היה בגלל שלא התגאלו בדברים של יין נסך. תראו עד היכן מגיעה החומרה של תקרובת עבודה זרה.

המבער עבודה זרה עובד את ה', ותפילתו מתקבלת

איתא במדרש אגדה (בבב, שמות כג סימן כד): "לא תשתחוה לאלהיהם. חזר להזהירם שלא ימשך אחריהם ולא ידבק בידו דבר מעבודה זרה, כי הרס תהרסם. שתבטל ע"ז מארץ ישראל. ואחר שתבטל ע"ז אזי תהיה **שלם**, ואז **יקובל תפלתך**, ועל זה נסמך עליו ועבדתם את ה', שכל מי שיהרוס ע"ז כאלו **עבד את ה'**". עכ"ל. ומפורש שמי שמבטל ע"ז תפילתו מתקבלת, ונחשב שעבד את ה'.

איבוד תקרובת ע"ז מביא רחמים לעולם

כתוב בתורה (דברים יג יח): "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם **למען ישוב ה' מחרון אפו** ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבותיך". ואיתא בספרי (שם פד) "למען ישוב ה' מחרון אפו, כל זמן שעבודה זרה בעולם, חרון אף בעולם. **נסתלקה עבודה זרה, נסתלק החרון**". ע"כ. וכבר הזכרנו שבהנאה מתקרובת ע"ז עוברים בלאו זה, ואם לא מבערים אותו מביאים חרון אף לעולם, ר"ל. וראוי לציין את מכתבו של מרן בעל **השבט הלוי** זצוק"ל, שכתב על הפאות שעשויות מתקרובת ע"ז: "ומי יודע אם גם זה גרם להרבה

זרה ממש, מביא **חרון אף** לעולם, ובעוון הזה חס ושלום מתחייבים כליו. אנחנו נמצאים במצב לא פשוט, איומים מכל העולם, מחפשים כל מיני "כיפות ברזל". אך זו **הכיפת ברזל** הכי חזקה שיש - לעבור **למטפחת**, להוציא מביתנו כל שייכות של עבודה זרה. זו ההקדמה, מהיום כשנזכיר את הנושא של עבודה זרה, נבין שמדובר כאן במשהו מאוד מאוד חמור, **יסודי**, נוגע לעצם הקשר של האדם עם הקב"ה.

מרכז עולמי לעבודה זרה, ומהו טמפל?

אמרנו שהיום בעזרת ה' נדבר על שני דברים עיקריים. ראשית, האם התופעה של גזיזת שערות לע"ז **באמת קיימת** בעולם או לא. והתשובה היא, שבארץ הודו, למרבה הצער, לא פסקה מעולם **עבודת האלילים**. זה המרכז העולמי של עבודת אלילים, ממש כמו שהיה בימי אבותינו שהיו סוגדים לאלילים, זה בדיוק מה שיש שם היום. יש שם "מקדש" שנקרא כך, יש "כהנים", "כהני דת", "קרבנות" - כל המושגים האלו, הם אצלם בלשון מושאלת ביחס למה שאנו מכירים בקדושה. מה שיש לנו בקדושה - הר הבית, העזרה, קודש הקודשים - יש אצלם כנגד זה בטומאה. בדרך כלל מי שמתעסק בנושא משתמש באותו מטבע לשון רק בשביל **הבנת העניין**, על אף שהמושגים **הפכיים**. אבל אנחנו נשתדל גם להמנע מהזכרת הלשונות האלו ככל שניתן, ונאמר '**טמפל**' במקום ה'מקדש', כאשר הכוונה היא לאותו מקום 'קדוש' לשיטתם בו הם עובדים את העבודה זרה.

הרבה יותר אנשים מרשב"י במירון

יש טמפל שנקרא **טרימולה**, בדרום הודו. זה אתר העלייה הדתי הפעיל ביותר בעולם. בכל שנה. **למעלה משלושים מיליון** עולי רגל מגיעים לשם. קשה לנו לתפוס את המספרים האלו. כולם יודעים שהזמן והמקום בו יש הכי הרבה אנשים במהלך השנה הוא אצל רשב"י בל"ג לעומר, יש של אנשים. צריך לדעת, שמה שיש לנו אצל רשב"י בל"ג לעומר זה אפילו לא חלק קטן ממה שיש שם **כל יום ויום**. שם, כל יום ויום, עשרים וארבע שעות ביממה, יש עלייה המונית של אלפי אלפי אנשים. את ההשוואה הזו אמר השליחה של גדולי ישראל, אמיר דרומי. יש תמונות בחוברת "**הישכם אוהבים**", שם רואים את כל ההמונים, את כל האנשים שבאים, דוחק עצום, צפיפות נוראה, וכל האנשים האלה מגיעים רק בשביל להיות שם, כאשר רובם באים גם בשביל ה'עבודה' הזו של גזיזת השיער.

תור של תשעה קילומטר

אפשר לראות בתמונות תורים ארוכים מאוד של אנשים, תורים שיכולים להגיע **לתשע קילומטר**. זו דרך שבהליכה רגלית לוקחת כשלוש שעות, והם עומדים שם בתור רק בשביל **התספורת** הזו של העבודה זרה. אתם יודעים כמה זה תשע קילומטר? זה כמו המרחק בין שכונת **נוה יעקב לבית וגן**, שני הקצוות של ירושלים. גם את זה אפשר לראות

מקרים **גופניים ונפשיים** בבתי ישראל" עכ"ל, ולכאורה מקורו מפסוק זה. מצד שני מפורש שאם כן מבערים אותו, הקב"ה מבטיח שהוא יתן לנו **רחמים**, ויסיר חרון אף מעם ישראל, ויברך אותנו בריבוי, כאשר נשבע לאבותינו. וגם בזה הרב וואזנר התבטא בשעתו (מובא בספר בחצר הלוי עמוד תמב) כשראה שבנות ישראל אז קיבלו את הדין והסירו את אלהי הנכר, שלדעתו "**ירד קטרוג גדול מעם ישראל מחמת זה**".

השכינה לא שורה בבית - השפעת נחסם

הרבה אנשים יש להם **צרות**, צרות על גבי צרות, והם לא מבינים למה. אבל תתבונן, שים לב, יש לך **עבודה זרה בתוך הבית שלך**. בית שיש בו **תקרובת עבודה זרה** איך השכינה תשרה שם? גם אם הכל נראה יפה, הכל מאורגן, הילדים במוסדות הכי טובים - כשיש בבית דבר ששייך לעבודה זרה, זה **סוגר** את הצינורות, **חוסם** את כל השפע. זו לא המצאה, כך כתוב במפורש במדרש תנחומא (פרשת ויצא פרשה י) על הפסוק (דברים ז, כו) "**לא תביא תועבה אל ביתך**", **שאין השכינה שורה בבית שיש בו צורת עבודה זרה**, שנאמר (שמות כ, כא): "**בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך**". אבל איפה שאין הזכרת השם, אלא יש להפך חלילה, מגיעה **קללה**. זאת אומרת, או שיש בבית "אבוא אליך וברכתך", או חלילה ההיפך. זה לא רק עניין של חומרה בעלמא, אלא הוא קובע אם הבית הזה נקרא בית שהשכינה שורה בו, או בית שמורחק חלילה מן השכינה.

פעפע בו כארס של נחש

ודבר אחרון בחומרא של עבודה זרה: מי גרם **לאחר** [אלישע בן אבויה], שיצא לתרבות רעה? הגמרא בחגיגה (דף טו.) מספרת את כל התהליך בפועל, אך בירושלמי שם (פרק ב הלכה א) המובא גם בתוס' על הגמרא שם (ד"ה שובו), מוסבר מאיפה זה התחיל. שם כתוב שאמו, כשהיתה מעוברת בו, הייתה עוברת על בתי עבודה זרה והריחה מאותו המין, והיה אותו המין **מפעפע** בגופה **כארס של נחש**. כלומר, אמא שלו הריחה מאותה עבודה זרה, מאותה **תקרובת** ששמו שם. הריח לא מגיע מעבודה זרה עצמה, אין לה לא טעם ולא ריח. רק מתקרובת - מביאים פירות, מביאים עוגות. היא הריחה מזה, נהנתה מזה, ונכנס בגופה כמו ארס של נחש שלא יכול לצאת עוד ממנה. וזה מה שגרם לו בסופו של דבר לצאת לתרבות רעה. רואים כמה חמור הנושא של עבודה זרה. אפילו ריח בעלמא יכול לגרום לתוצאות **קשות** מאוד בילדים ה' יצילנו.

כיפת ברזל האמיתית

אז מה יצא לנו מזה? מי שמבער **עבודה זרה**, הפסוק מכנה אותו **עבד ה'.** מי שעושה כך זוכה **לחיים טובים, פרנסה טובה, בנים**, מביא רחמים לעולם, גורם **להשראת השכינה**. התפילות שלו מתקבלות. ומאידך, מי שיש לו **עבודה זרה** בבית, מגרש את השכינה מביתו, נחשב כאילו עובד עבודה

שהקרב **השיער** היא ביסודה מעשה דת, חלק מעבודת האליל שלהם. יש גם פרסום רשמי של **לשכת מפקד האוכלוסין של הודו**, משנת 1981 (תשמ"א), ושם נכתב שטקס **התגלחת** הוא המנהג העממי הפופולרי ביותר בטמפל טרימולה. האליל, כך לשונם, מקבל מן המאמינים כל דבר שהם יכולים להציע, אך הוא "אוהב במיוחד" את הקרב שיערם. עוד מעט נקריא את הסיפור השטותי שלהם ונבין למה הוא כל כך "אוהב" את השיער...

כולם פה אחד - האליל "אוהב" שיער

יש גם **תכתובות דואר אלקטרוני רשמיות** עם הנהלת ה"טמפל" בטרימולה, ושם נשאלה במפורש השאלה האם הגילוח נחשב להקרבה דתית. תשובתם הברורה: כן, זה נחשב **מעשה דתי** לכל דבר ועניין, חלק מעבודת האליל שלהם. יש גם הקלטה של **שיחה עם עובדים בטמפל**, וגם שם הם אומרים בפה מלא שזו הקרבה דתית. כמו כן מובא תמלול של ריאיון מצולם עם אחד **הכמרים הראשיים**, ושם הוא חוזר ואומר שהגילוח נחשב מתנה, והאליל שלהם "אוהב שיער", וכל העניינים הללו. כמו כן יש מתרגם של ספרי הטמפל שלהם לאנגלית, וגם הוא חוזר על אותם דברים. בנוסף ישנם **תמלולים של שיחות** עם עובדים, בטמפל שבהודו, וכן סרטוני וידאו עם כמרים ועובדים, וכולם מעידים פה אחד, שגזיזת השיער הוא הקרבן שלהם.

עדויות השליחים לגדולי ישראל

לא רק תיעוד כתוב - יש גם את **העדויות מהשטח**, מן השליחים עצמם. אמיר דרומי, לאחר שחזר לארץ אחרי שהיה שם כעשרה ימים, העיד גם בפני הרב ניסים קרליץ וגם בפני הרב משה שטרנבוך. היו אסיפות מיוחדות בשני המקומות, ושאלו אותו במפורש האם השיער הזה מקריבים בתורת מנחה. הוא אומר ששאל שם **עשרות אנשים**, וכולם אמרו לו פה אחד שזה קרבן, אף אחד מהם לא אמר לו שלא, על אף שניסה להתווכח איתם. אמיר דרומי לא הסתפק בשאלת האנשים המתגלחים עצמם, אלא פנה גם אל **הכמרים** ואל **הספרים** שמגלחים בפועל, שהם העיקריים לעניין, כי הכל תלוי בכוונתם - וגם הם אמרו לו פה אחד שהגילוח נעשה **כמתנה לאליל שלהם**, לשם עבודה דתית. הכל מתועד בווידאו. לכן גם אם תמצאו "מומחה" מסויים שאומר אחרת - הדברים שלו ייסתרו עד מהרה מעשרות העדויות שהזכרנו.

'מבחן אמריקאי' בהודו

יש חוברת בשם "ואתם הדבקים", שם מובאת יוזמה נוספת מהשנתיים האחרונות. הוא כותב שיש **אברכים מליקווד** שישבו ורצו לברר את הנושא הזה כמו שצריך, ולכן הם הכינו שאלונים גם למתגלחים וגם לספרים, כאשר הדגש העיקרי היה על **הספרים**, כיון שהם אלו שעושים בפועל את מעשה התגלחת, וכמו שהדגיש הרב אלישיב בתשובתו.

באותה חוברת, תמונות חיות. גם השלוחים שהיו שם, כמו אמיר דרומי והרב דונר, מעידים שרואים עלייה המונית של אנשים שבאים לשם רגלית, ברכבים, באוטובוסים, במשאיות. אלו דברים שאנחנו כמעט לא יכולים לקלוט, אבל מדובר **בכמויות אדירות**, מסות של בני אדם שבאים לשם מכל הגילאים, מנער ועד זקן.

אין החי יכול להכחיש את החי

אשה **זקנה** שאינה יכולה להגיע ברגל - **עוזרים** לה בשתי ידיים, מרימים אותה, רק ש'תזכה' להגיע למקום העבודה זרה שלהם. יש להם כמה סוגי עבודות, ואחת מהעבודות החשובות ביותר זה התגלחת לעבודה זרה. לכן, לבוא ולהגיד "**זה לא קיים**" - זו טענה שאינה עומדת במבחן פשוט של **המציאות**. אין החי יכול להכחיש את החי. הפלא הוא שאלו טענות שנשמעו מפי פאניות, יש הקלטות שהן אומרות ללקוחות: "מה את חושבת, שזה באמת קיים הדבר הזה? צוחקים עליך". אבל המציאות **חזקה** מכל דיבור. יש תמונות, וידאו, כל מה שאדם צריך בשביל להשתכנע.

שבעים וחמישה מקורות כתובים

מכאן ניגש לדבר השני והמרכזי שבו נתלו במיוחד אלו שרצו להתיר: האם השיער שנגזז יש בו מעשה של **הקרבה, מנחה וקרבן** לאליל, או שזו רק פעולה של **הכנעת האגו** לפני שנכנסים לאליל לעשות את העבודה זרה שלהם בכל מיני שטויות והבלים. יש הטוענים שזו רק **הכנעת האגו**, ואינה עבודה בפני עצמה. אך נראה אחד לאחד שהדברים האלה אינם נכונים. יש **עדויות מילוליות** - מה אנשים שם אומרים במפורש על השיער הזה, יש **הגדרות מילוניות** - פותחים את המילונים שלהם בשפות שלהם ורואים כיצד הם מגדירים את המעשה, ויש **עדויות חזותיות** ברורות. נתחיל עם העדות המילוליות. יש חוברת הכתובה באנגלית ובה **למעלה משבעים וחמישה (!)** מקורות כתובים שונים שבהם השתמשו באופן עקבי במילים "**קורבן**", "**מנחה**", "**הקרבה**", "**מתנה**", כדי לתאר את המעשה הזה של גזיזת השיער. לא ספר אחד ולא שתים, לא עשרים ולא שלושים, למעלה משבעים וחמישה מקורות! אפשר לקבל אצלנו את החוברת הזו, גם בתרגום לעברית.

הקרבת השיער יסודה במעשה דת

ישנם עוד מקורות, העוסקים ממש במחקרים יסודיים על הנושא הזה. נקריא רק מעט, ולא נביא את כל המקורות, כי אין הזמן מספיק לכך. מי שרוצה להעמיק, יכול לפנות אלינו או למכון "הישכם אוהבים" ולקבל את כל החומר בצורה מסודרת. אחד הספרים כותב במפורש שבטמפל טריפטי שבהודו הדרומית, ובטמפלים רבים נוספים, **השיער מוקרב לאליל שלהם כמנחה**. בספרים אחרים כתוב שגוף **מעשה הגילוח** הוא הקורבן. יש ספר שנכתב כבר בשנת 1893 (שנת תרנ"ו), לפני יותר ממאה שנה, ושם הוא כותב בפירוש

המקדש, לא מקריבים אותו דווקא בתוך קודש הקודשים; כל השטח של העזרה נחשב קודש. מחוץ לעזרה זה כבר נחשב "חוץ", אבל כל המקום בפנים מוגדר מקום קדוש. כך גם אצלם - כל המתחם מוגדר אצלם מקום **פולחן**. ובאמת רואים שם הרבה מעשי פולחן: תפילות, קריאה בשם האליל (שלא נזכיר את שמו), לפני התגלחת, במהלכה ואחריה.

ליצנותא דעבודה זרה

אחרי כל ההוכחות, הגיע הזמן להבין מה באמת עומד מאחורי השטות הזו לגלח שערות לאליל. מהיכן זה התחיל? האמת היא שמצאנו **מקור** קדום לזה, בדברי הרמב"ם בספר המצוות (לא תעשה מצוה ו) שכתב וז"ל: "ובתנאי שיעבוד כדרכה, כלומר בדבר שדרכה שתיעבד וכו' כמו פוער לפעור וזורק אבן למרקוליס ו**מעביר שער**ו לכמוש". עכ"ל. אין צורך בסיבות מיוחדות, עצם העובדה שהם עושים כך זה כבר נחשב לעבודה זרה. אבל יש להם גם סיפור, מה הקשר להביא שיער. האמת שאני **מתבייש** לומר אותו כאן, בפני ציבור מכובד של בני תורה, אבל מה לעשות "תורה היא וללמוד אני צריך". כדי להבין את האיסור, צריך לדעת גם את זה. אני מכין אתכם מראש, מדובר באגדות ודמיונות מהשטויות הגדולות ביותר שאפשר לחשוב, אבל כך אותם **שוטים** חושבים. כשנספר את זה, נכוון לקיים מצוות חז"ל (מגילה כה): "כל ליצנות אסורה חוץ מליצנות מעבודה זרה שמותרת". לא רק מותר, אלא גם **ראוי** וכדאי לבזותה, כמו שהגמרא מביאה שם כמה דוגמאות. האגדה מופיעה באינספור ספרים שלהם; אם להבדיל אלף אלפי הבדלות אצלנו מתחילים ללמד תינוק במילים "תורה **ציונה לנו משה**", אצלם כל אחד מתחיל באגדה הזאת שכל אחד "חייב" לדעת.

היא עשתה לו פאת "לייס"

הסיפור שלהם כך הוא: היה להם אליל שקראו לו בשם מסוים, לא נאמר אותו, שהיה בשדה, הלך לגינה ולא ידע איך חוזרים לבית... והנה הוא ראה מקרה "**מחריד**". היה שם רועה צאן, שהעיז להרים גרזן על פרה אחת שהיתה שם. אותו אליל לא יכל לראות את המחזה ה"**מזעזע**", וכי פרה [שהם אווזים אותה ל"קדושה"] תקבל מכה? לכן הוא היגן עליה. ובגלל שהגן על הפרה, הוא עצמו קיבל את מכת הגרזן בראש, ונעשתה לו **קרחת** במקום שיערו. איך נהיה רק קרחת קטנה, הרי היה צריך **לפצוע** את כל המוח שלו? אל תשאלו שאלות. "אין מקשין על הדרשן". היתה שם גם נסיכה, גם כן שם של אלילה, לא נאמר אותו כאן, שהיה לה **שיער יפה מאוד**. היא חסה על האליל הזה, ריחמה עליו - וכי הוא יהיה מחוסר שיער? לכן גזרה מעט משערות ראשה, ובאמצעות "כוחות על-טבעיים" שיש לה, ה**שתילה** את השיער על ראשו הפצוע של האליל. ומיד צמח שם שיער חדש. כנראה היא היתה פאנית מקצועית, עשתה לו פאת "לייס", לא ראו שזה לא שיער שלו...

הסקרים נערכו על ידי מקומיים ילידי הודו, דוברי שפת אם טלוגו וטמילית, השולטים גם באנגלית. כך נוצרה אווירה טבעית ונוחה שתרמה לתשובות אותנטיות. כל הסקרים היו בפורמט של שאלות אמריקאיות ומולאו ידנית. כל תשובה **נסרקה**, והתהליך כולו **תועד** בווידאו (עם כתוביות באנגלית), לצורך שקיפות ודיוק של המחקר. כל הקלטה קיבלה מספר, ונקשרה לתשובה הידנית המקבילה לצורך מעקב מסודר. הנתונים אורגנו בטבלאות ברורות, ונבנו טבלאות נתונים מקיפות עם כל השאלות והתשובות.

כשהתקבלו התוצאות, אחזה בהם התרגשות רבה

תוצאות המחקר של הספרים הראו דבר **ברור**, שהתאים לכל מה שהבאנו עד עכשיו: כל הספרים שמילאו את השאלונים [22 מתוך 22] ענו **חד משמעית** שהשיער ניתן **לאליל** שלהם, שעצם החיתוך הוא הנתינה לאליל, ושיש כאן **פולחן** לאליל ממש. כדי לשבר את האזון, מבחינה סטטיסטית, כאשר יש 22 ספרים מתוך 600 שאומרים תשובה אחידה, הסיכוי שמתוך כלל הספרים חמישים אחוז סבורים אחרת הוא אחד לכמה מיליון. כשהתקבלו התוצאות, אחזה **התרגשות רבה** באותם אברכים מליקווד שחקרו את הנושא, הם זכו לראות עין בעין עד כמה צדקו **גדולי ישראל**, ועד כמה פסקיהם זוכים לסיעתא דשמיא מיוחדת. זה על קצה המזלג ממש, מי שרוצה הרחבה יכול לעיין בחוברת 'אותם הדבקים', שם הכל מבואר הדק היטב, יש שם תצלומים של השאלונים ועוד הרבה.

המילון של השפה הטמילית

כדי להסיר כל ספק בדבר משמעות המילים, פנו החוקרים **למילונים** בשפות המדוברות בהודו. בשפת הטמילית (אחת השפות הרשמיות באזור), המילה המשמשת לתיאור התגלחת הפולחנית היא "מוטיקאניקאי" (mutikanikkai). הגדרתה המילונית המדויקת היא: "**מנחה של שיער הראש המגולח ומוצג לאליל למילוי נדר**". זוהי ראייה **מוכחת**, הלקוחה מתוך השפה עצמה, ומוכיחה כי מהות המעשה היא נתינה והצגה של השיער לפני האליל. בדומה לכך, מילים נוספות בשפות המקומיות, כגון "סמרפינצ'ו" (Samarpinchu) בטלוגו ו"דאנה" (daana) בהינדי, כולן נושאות משמעות של נתינה, הקדשה ומנחה לאליל.

אולמות התגלחת - טומאה וזוהמא אחת גדולה

בנוסף לנתונים הכתובים יש גם **עדויות חזותיות**. מה פירוש עדויות חזותיות? רואים במו עינינו, בצילומי וידאו ובתמונות מתוך אולמות התגלחת, מה עושים שם. בתוך המקום שבו מגלחים, כל האולם כולו **טומאה אחת גדולה**, יש שם המון פסלים שאליהם מוקרב השיער, ולכן גם ברור שזה נקרא "**בפני עבודה זרה**". אין הכוונה דווקא ממש צמוד לפסל עצמו, אלא כל המתחם נחשב לפני העבודה זרה. להבדיל אלף אלפי הבדלות, כאשר מקריבים **קרבן** בבית

לא נתן לה טבעת מכסף

אותו אליל התרשם **עמוקות** ממעשה ההקרבה וממסירות הנפש שלה, והבטיח לה שמעתה ואילך כל שיער שיקריבו לו המאמינים שלו על אותה גבעה - **יגיע אליה**. איזה קמצן, לא נתן לה שום מתנה, לא טבעת מכסף, אפילו לא שוקולד... רק הבטחה שכל השיער יגיע אליה. היא בטח התחרטה שנתנה לו את השיער... זה הסיפור שלהם, בלי טעם ובלי ריח... לפחות היו ממצאים משהו נורמלי. אבל כשהולכים לאותו מקום ושואלים את האנשים שם מדוע מגלחים, זה הסיפור שהם מספרים. גם המתגלחים, גם הכמרים, כולם דבקים באגדה הזאת. יש אפילו **ציורים** בספרי ילדים המציגים את הסיפור: רואים שם איך הרועה משליך על הפרה את הגרזן שלו, איך האליל מקבל את המכה, ואיך אותה נסיכה נותנת לאליל משערות ראשה, ולכן מגלחים ונותנים את השיער. יש תמונות של ה'קומיקס' הזה בחוברת 'הישכם אוהבים'.

יש גם יעד ברור

למעשה, חוץ ממה שקיימנו את מצוות חז"ל להתלוצץ קצת מהעבודה זרה, רואים מכאן שהשיער ניתן **כמתנה ומנחה** לאליל. אין הוא ניתן רק להכנעת האגו או לצורך הסרה מן הגוף, אלא הוא ניתן ממש במתנה, במסירה, כקרבן בעל **משמעות**. וגם יש לזה **יעד ברור**, שהשיער ניתן לאותה נסיכה הדמיונית שבסיפור. כביכול, הקרבת השיער מביאה אותו אליה. צריך להבין שזה העיקרון שעומד מאחורי מה שמתרחש שם. קעת נעבור לשלוש טענות שיש למי שרצה להתיר בזמנו, ונאמר את התשובות הברורות בסיעתא דשמיא.

מענה לטענה הראשונה - הכוונה ל'הסרת האגו'

יש כאלו שאומרים שדיברו עם מומחים למיניהם, והם אמרו שגזיזת השיער היא רק עניין של **הכנעה ושבירת האגו**. אבל כבר אמרנו שיש עשרות הוכחות להיפך. ובאמת שאין בדברים אלו סתירה לאותם הוכחות. ונסביר. כאשר מציגים למתירים הוכחות לכך שיש כאן קרבן, ושמדובר **במנחה** או מתנה ממש, הדבר **סותר** את טענותיהם באופן חד-משמעי, משום שרואים שיש כאן מעשה הקרבה. אבל כשתבוא אל **האוסרים** ותגיד להם שיש כאלה שאמרו שלא צריך, שזה רק הסרת האגו, זה לא סותר שום דבר. אדרבה, זה **משלים** אחד את השני. מדוע?

קרבן הוא קרבן - גם כשיש בו מוסר

להבדיל **אלף אלפי הבדלות**, יש לנו את הקרבנות שלנו בבית המקדש: יש קרבנות שבאים כחטאת, יש תודה, ויש שלמים - אך האם יעלה על הדעת לומר שמאחר וטעמו של הקרבן הוא **כפרה**, אין כאן **מעשה** של הקרבה? ודאי שלא. **עצם**

מעשה השחיטה והזריקה הוא מעשה ההקרבה, והכפרה היא **התוצאה** והטעם. כך גם בנידון שלנו: המאמין היהודי מבקש להראות את כניעתו ושפלותו בפני אלילו, ובשל כך הוא נותן ומקריב לו את הדבר היקר לו - את שיער ראשו. **ההכנעה היא המניע**, אך הנתינה היא המעשה. מעשה זה של נתינה, הוא שהופך את השיער לתקרובת.

"אגוז" - חטא, לא רק בגימטריא

ראיה מוכחת לכך ניתן ללמוד מקרבן אחר הנפוץ עד למאוד באותם טמפלים, והוא שבירת **אגוז הקוקוס**. מסתמא לא שמעתם, אז הנה עוד שטות שלהם. לוקחים אגוז קוקוס עם הקליפה שלו, שוברים את הקליפה, ו'מקריבים' את מה שיש בפנים לפני האליל שלהם. זה דבר ידוע אצלם. גם על מעשה זה מסבירים חכמי דתם כי הוא מסמל את שבירת **האגו** והכניעה המוחלטת לאל. וכך נכתב במפורש במקורותיהם: "שבירת הקוקוס מסמלת את שבירת האגו. הקוקוס מייצג את גוף האדם, ולפני שהוא מוצג בפני האליל הוא נשבר - דבר המסמל את שבירת ה'אגו' וכניעה מוחלטת". האם משום כך נאמר שאין הקוקוס קרבן? **ודאי שלא**, והרי כולם מודים שזהו אחד הקרבנות המובהקים ביותר, וחלקו אף נשרף על מזבח האש וחלקו נאכל ל'פראסאדאם' (שאריות מנחת הקרבן). הרי לנו בבירור כי הסיבה הסמלית אינה מבטלת את מעשה הקרבן עצמו. וכשם שהדבר נכון לגבי קוקוס, כך הוא נכון גם לגבי שיער: העובדה שיש מי שמדבר על "הסרת האגו" או "הסרת הטומאה" אינה שוללת את היותו של המעשה **תקרובת לעבודה זרה**, כאשר כל המסגרת, הסיפורים, המנהגים, ועוד עשרות הוכחות מלמדים שזה אכן כך.

מענה לטענה השנייה - הרי השיער הוא טמא

יש חוקר אחד, קוראים לו **לי וייסמן**. הוא רצה לומר שהשיער נחשב בתרבות ההינדית כדבר **טמא**, ולא יתכן שיוקרב כקרבן לאליל. הוא טען שזה רק גילוח, מעמד של הסרת הטומאה, בדומה לרחיצת הגוף לפני כניסה למקום קדוש, וזה הכל. אולם, בירור **מעמיק** של המציאות, הן מתוך הכתובים והן מפי 'כהני דת' מוסמכים, טופח על פניה של טענה זו ומפריכה מן היסוד. **ראשית**, עשרות מקורות הודים רשמיים ומוסמכים **שוללים** את הטענה שהשיער נחשב טמא בהקשר זה. להיפך, הוא נחשב לדבר **יקר, סמל ליופי וחינוניות**. בתכתובת עם סוכנות נסיעות רשמית המארגנת עליות לרגל לטמפל, נכתב בתשובה לשאלה זו במפורש: "ככל הידוע לנו, שיער מגולח **לא ייחשב כטמא**". בשיחה מוקלטת עם 'כהן דת' בכיר בצפון אמריקה, הוא נשאל מפורשות: "האם השיער אינו נחשב למשהו מלוכלך או טמא שרוצים להסיר לפני הכניסה [למקדש]?", ותשובתו היתה **נחרצת**: "לא!" [מקורות לכל זה ניתן לקבל במכון 'הישכם אוהבים']

"אין אנו מודדים את אמונתם בשכלנו"

שנית, וזה הדבר העיקרי לעניין ההלכתי: רבי **ניסים קרליץ** נשאל על כך, והוא אמר יסוד גדול בהלכות עבודה זרה - **אין אנו יכולים לכפות את ההיגיון שלנו על אמונתם**. כלומר, גם אם לפי הבנתנו היהודית דבר טמא אינו ראוי לקרבן, אין אנו יכולים לקבוע מה חושבים ומה מאמינים עובדי הכוכבים. אם הם מאמינים שהשיער הוא קרבן רצוי, **זוהי המציאות הקובעת** לענין ההלכה, ואין לנו להקשות קושיות מדעתנו על אמונותיהם, שכולה הבל וריק, **שטות אחת גדולה**, שאינה מבוססת על שום דבר הגיוני. ואכן, פרופסור הודי מוסמך מסביר את הדבר, ומבאר כיצד דבר יכול להיחשב טמא בהקשר אחד, ובו בזמן לשמש כקרבן בהקשר אחר. הוא מסביר שדווקא נתינת דבר שיש בו צד של טומאה, מהווה קרבן גדול יותר של התגברות על הטבע... לכל דבר הם **ימצאו** הסבר, לא צריך לבזבז זמן ולהעמיק בדבריהם.

תקרובת עבודה זרה - גם מדבר טמא

שלישית, להלכה - גם דבר **טמא** יכול להיאסר משום **תקרובת עבודה זרה**. כתוב מפורש בגמרא בעבודה זרה (נ:), שמי שזורק צואה או רגליים לפני עבודה זרה נחשב הדבר לתקרובת. יש דבר יותר טמא מזה? ובכל זאת זה נחשב לתקרובת. כמו כן, להבדיל אלף אלפי הבדלות, גם אנחנו מקריבים **חלב ודם**, הנחשבים אצלנו לדבר מאוס, שאין אוכלים אותם, ואף על פי כן הם קרבים על גבי המזבח. לכן **אין קשר** בין הטומאה לבין עצם דין התקרובת, ואין להביא מזה שום הוכחה שאין בגזירת השיער נתינה לאליל.

מענה לטענה השלישית - האם כל המתחם נחשב קדוש בעיניהם

עוד סברא נוספת שהעלו המתירים היא שהגילוח אינו מתבצע, בחדר הפנימי ה'קדוש' ביותר, אלא באולמות סמוכים הנפרדים ממנו, ולכן לדעתם **מעמד הגילוח** מופחת בחשיבותו. ובאמת שכמה תשובות בדבר. **ראשית**, כפי שהתברר מהרבה עדויות - אפשר לראות זאת היטב בקובץ "ישכם אוהבים" - כל האזור כולו נחשב אצלם **מקום קדוש**. אמנם יש דרגות שונות של קדושה, קדושה יתרה ופחותה, אבל מכל מקום כל המתחם נחשב בעיניהם כתחום מקודש.

אולמות הגילוח ומסביבם צלמים

שנית, גם בתוך **אולמות התגלחת** עצמם מוצבים הרבה צלמים ותמונות של האלילים שלהם, וכל מעשה הגילוח נעשה בפניהם. אין לך "לפני עבודה זרה" גדול מזה. גם אם במקום מסוים אין צלם ממש מעל ראשו של האדם המתגלח, עצם העובדה **שכל האזור** מוקף צלמים ותמונות מעידה בבירור שכל המקום מוגדר אצלם כמקום של 'קדושה' ופולחן. **ושלישית**, הנהלת הטמפל עצמה הבהירה

בפירוש, שהסיבה לכך שהעתיקו את הגילוח מן המקום המרכזי לאולמות צדדיים היא **סיבה טכנית בלבד**: מגיעים לשם מדי יום מאות אלפים, ובפועל המתחם המרכזי היה נעשה מלוכלך מאוד, לכן הקצו אולמות נרחבים לגילוח - אך הכל נמצא **בתוך מתחם הטמפל** ולא מחוץ לו.

חנות משחקים או חליפות בגיר?

ואם בכל הראיות שהבאנו עד עכשיו לא די, יש בידינו עוד ראיה **ניצחת וחזקה מאוד**, והיא - השלט המוצב על גבי אותו מקום, המגדיר במפורש את הגילוח כמעשה **הקרבה**. כדי להבין את כוחו של השלט, אפשר לדמות זאת למשל פשוט. נניח שני אנשים מתווכחים מה מוכרים בחנות מסוימת. אחד אומר שמוכרים שם **חליפות**, השני טוען שהוא הריח שם ריח של מאפייה וחושב שזו חנות **מאפים**, והשלישי אומר שראה שם **משחקים** לילדים, כנראה שזו חנות למשחקים. כל אחד אומר משהו אחר. מה יעשה אדם שרוצה לברר את האמת? הולך ורואה מה כתוב על השלט. אם כתוב שם "**חליפות בגיר**", גם בלי להכנס פנימה, מבינים שהריח של המאפה הגיע מעובד שקנה לעצמו בורקס טעים, והמשחקים שייכים לילד שבא עם אבא שלו לקנות חליפה. אבל מה טיבה האמיתית של החנות? זו **חנות חליפות**. השלט הוא שקובע מהו עיקר המקום. כך גם כאן ממש.

שלט אחד שמכריע את הכול

בגרסתו המקורית, נכתב בתוך השלט באנגלית גם המילה "surrendering". המתירים ניסו להיתלות במילה הזו ולטעון שפירושה "כניעה" (של האגו), ולא "הקרבה". אולם, עיון במילון קיימברידג' מגלה כי כאשר המילה "surrender" מתייחסת לחפץ, פירושה הוא "לתת משהו שאתה נאלץ לעשות או בגלל שאתה צריך לעשות כך" - כלומר, נתינה ומסירה. אך **ההוכחה** הגדולה יותר באה מן התרגומים לשפות המקומיות המופיעים על אותו שלט עצמו. **בטלוגו**, המילה היא "סמרפינצ'ו", שפירושה "להציע בכבוד, להקדיש במנחה". **בטמילית**, המילה היא "סמרפנמ", שפירושה "הקדשה, מנחת נדר". **ובהינדי**, המילה היא "דאן", שפירושה "נתינה, מתנה". הרי שכל המילים בשפות המקומיות, המובנות לעולים לשם, מורות באופן חד-משמעי על מעשה של נתינה, מנחה והקרבה!

הם עצמם מגדירים זאת כהקרבה!

ולאחרונה, בשנת תשפ"ב, כדי להסיר כל ספק אחרון, הוחלף השלט, וכעת נכתב בו באנגלית במפורש: "The place of offering hair to Lord V". שפירושו: המקום להקרבת שיער לאליל [שם האליל]. כשיש שלט רשמי של הנהלת הטמפל, שבו הם כותבים במפורש שזה "המקום להקרבת שיער לאליל", אין מקום לומר שזו רק **הבנה שלנו**. זה לא חוקר יהודי שתרגם, ולא אחד ששמע ממישהו, זו **הגדרה**

ממש, אבל אין זה קשור אלינו, מה שנמצא בחנויות אצלנו זה שיער ברזילאי, אירופאי, וכדו'. האם הדבר נכון ומה הערך של ההשגחות הקיימות בנושא - זו תהיה בעזרת ה' נקודת הדיון בשיעור הבא.

מי הפיק את הדיסק של 'משא קודש'?

כל אחד ואחד יפעל כפי יכולתו. אי אפשר לדעת לאיפה הדברים יגיעו. השבוע נפגשתי עם מי שהפיק את הדיסק הראשון של "משא קודש", שהיום כמעט כל אחד מכיר. רואים שם את מרן הרב עובדיה, את הרב אלישיב, את הרב שבדרון ועוד מגדולי ישראל, זועקים בכל לב על הפאה נכרית. הדיסק הזה יצא לפני כעשרים שנה, וההדים שלו לא פסקו עד היום. מי עשה זאת? אברך כולל יקר, שנראה כמו כולם. הוא הלך אז לחברת הלוויין 'דר וסחורת', ביקש מהם את הקטע שבו נראה הרב עובדיה בשידור, עבר מאדם לאדם, כדי להשיג עוד קטעי וידאו, הביא קריין לביתו, עמל ועבד שעות רבות - והפירות קיימים עד היום. מכאן רואים מהי מעלת זיכוי הרבים. ולכן כל אחד ואחד יתחזק בפרסום חומר האיסור, בכל הדרכים שהוא יכול, "שלח לחמך על פני המים, כי ברוב הימים תמצאנו".

מצאו תולעים בבשר חזיר

ולסיום צריך לזכור תמיד: הנושא של תקרובת עבודה זרה בפאות, הוא נושא משני, תוספת חמורה שמעמיקה את ההתרחקות. גם מי שירצה להתווכח על הנושא הזה, האיסור בתוקפו עומד מצד דת יהודית ומצד צניעות. זה האיסור העיקרי והמקורי, שהוזכר בפוסקים מדורות, וכל עניין תקרובת עבודה זרה נוסף כדי שנוזדעזע יותר, ונירתע עוד יותר מן הדבר. שמעתי שמרן הרב עובדיה הגדיר זאת במשפט חזק: "מצאו תולעים בבשר חזיר..." בעזרת ה' נמשיך ונשלים את התמונה בשיעור הבא, ונזכה שהלבוש של בנות ישראל יהיה טהור וקדוש.

רשמית שלהם. אם הנהלת הטמפל לא היתה סבורה שזהו אכן מעשה הקרבה, הם לעולם לא היו כותבים כך על השלט המרכזי במקום. עצם זה שהם כתבו בפשיטות שזה המקום, וזה מה שעושים שם - הקרבת שיער לאליל - מכריע את הספק. אפשר לרצות להתווכח, לנסות לפרש אחרת, לשאול אנשים, אבל כשאנשי המקום עצמם מגדירים זאת כהקרבה, זו ראייה חותכת.

החוקר שחזר בו בפני הראיות

גם אותו אחד, לי ויסמן, שטען בתחילה שהשיער איננו קרבן אלא "תרומה" בעלמא, הראו לו ראיות ברורות, הביאו לפניו את נוסח השלט המתורגם ואת התייעוד מהמקום. לאחר שראה את הדברים, הוא חזר בו והודה בפה מלא, בשיחה מוקלטת, שהמידע שהיה בידו היה שגוי, והמציאות מורה בבירור שזה שיער קורבן לכל דבר ועניין.

שתי שאלות שכבר הובררו היום

בסופו של דבר, מה ראינו היום? ענינו על שתיים מתוך ארבע השאלות הגדולות שיש לאנשים בנושא הזה. ראינו שיש כאן ארבע נקודות עיקריות, ושתי הראשונות הן: א. מי אמר שכל זה קיים בכלל? ב. גם אם קיים - האם זה באמת מעשה הקרבה. והראינו דברים ברורים לעין: תמונות, וידאו, חקירות, התכתבויות, עדויות של אנשים שהיו במקום. הוכחנו שמעשה הגזיזה הוא מעשה הקרבה ממש, לא סיפור בעלמא. הצגנו גם את ה"סיפור" שהם מספרים כדי להסביר את הדבר, והצבנו מולו עדויות, מחקרים ושאלות שנשאלו אותם פנים אל פנים, המראות שאין זה אלא פולחן הקרבה.

האם השיער הזה מגיע לפאות שלנו

מה נשאר עוד לברר? האם באמת השיער שנגזז שם הוא זה שמגיע אלינו לחנויות כאן. יהיו כאלו שיאמרו, נכון השתכנענו שהשיער שמגיע מהודו הוא תקרובת עבודה זרה

הביאני המלך חדריו

של פרן הגר"ע יוסף זיע"א

בשיטת הלימוד

לגיונו של פלך

שיעורי הכנה לבחורי הישיבות
ללימוד נושאים הלכתיים
להתחיל את הכולל ברגל יפין

בבהכ"נ "דחל אפנו" רחוב רש"י 95 ירושלים
בקיץ: ביום שבת, בין השעות 17:30 - 16:30
בחורף: בליל שבת, בין השעות 22:00 - 21:00

ספר ים ההלכה

הלכות רבית מהפקורות עד
להלכה למעשה, על פי משנתו
של פרן הגר"ע יוסף זיע"א

מותאם לצורת לימוד
ההלכה בכולל

בהבנת משנתו התורנית

שיעורי היביע אומר ללימוד שימוש בהוראה

לימוד היביע אומר באופן יסודי ומעמיק עם
הסתעפות לנושאים חשובים בהלכה
לקניית דרכו ההלכתית של פרן

קו השיעורים: 073-295-1585

ספר שערי יוסף

תוכן תשובות היביע אומר בקצרה
בתוספת ביאורים לדרך שיטתו
ההלכתית.
ניתן להשיג בחנויות הספרים
המובחרות.

הפפתח להבנת תורת פרן

בכתיבת תשובות

פסילת ההוראה

סדנת האופן האישית שלך
לכתיבת תשובה הלכתית.

מיועד לבוגרי קורס
"בדרך המלך"

שו"ת לב ים

שאלות ותשובות בעניני אורח
חיים, יורה דעה ואבן העזר, על
פי משנתו של פרן הגר"ע יוסף
זיע"א

בתוספת "קונטרס הכללים"

המסע שלך לפסגת ההוראה מתחיל כאן

קורסי העילית של "הביאני המלך חדריו"

עשה את הצעד הראשון בדרך להפוך לפוסק השלם!

דרכי הצטרפות והרשמה:

בעמדות "נדריים פלוס":

גש לאחת מעמדות "נדריים פלוס" בבתי הכנסת, חפש את
קטגוריית "הביאני המלך חדריו", ובחר במסלול הרצוי.
ניתן להשאיר הודעה ליצירת קשר חוזר

דרך הקו הטלפוני:

חייג בעת: 02-5633110 והירשם באמצעות מערכת
התשלומים המאוטומטית. בקו ניתן לשמוע הסבר תמציתי על
כל קורס. תיאום שיחת יעוץ והשארת הודעות בשלוחה 0.

רוצה לגלות פנינה שבועית שתאיר לך את לימוד ההלכה?
הצטרף עכשיו לקהילת ההוראה של "הביאני המלך חדריו"!

חייג כעת 02-5633110 והקש 1